

Αναθεώρηση του Κληρονομικού Δικαίου

Οι σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις του νέου νομοσχεδίου

INHERITANCE

BAHAS, GRAMATIDIS
& PARTNERS_{LLP}

Μαριάννα Παπαθεοδώρου

Ελίνα Σιψή

8/1/2026

Αναθεώρηση του Κληρονομικού Δικαίου

Οι σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις του νέου νομοσχεδίου

Εισαγωγή

Το παρόν ενημερωτικό σημείωμα αποσκοπεί στην συνοπτική αλλά ουσιαστική παρουσίαση των βασικών μεταρρυθμίσεων που εισάγονται με το υπό διαβούλευση νομοσχέδιο για την αναμόρφωση του Κληρονομικού Δικαίου, που αναμένεται να τεθεί σε δημόσια διαβούλευση στις αρχές του 2026 και να ψηφιστεί μέσα στο πρώτο τρίμηνο του έτους. Το νέο νομοσχέδιο, η ψήφιση του οποίου αναμένεται εντός του πρώτου τριμήνου του 2026, αναθεωρεί βασικές πτυχές του κληρονομικού δικαίου, αντανακλώντας τις σύγχρονες κοινωνικές και οικογενειακές εξελίξεις και εκσυγχρονίζοντας καίριες ρυθμίσεις που παραμένουν αμετάβλητες επί δεκαετίες.

Α. Κληρονομικές Συμβάσεις

Με το νέο νομοσχέδιο εισάγεται το πρώτον στην ελληνική έννομη τάξη ο θεσμός των κληρονομικών συμβάσεων. Συγκεκριμένα, θα προβλέπονται δύο διακριτά είδη κληρονομικών συμβάσεων, τα οποία θα ρυθμίζονται σε ξεχωριστά κεφάλαια. Πρώτον, θεσπίζονται οι κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου (συμβάσεις διάθεσης), με τις οποίες ο διαθέτης δύναται εν ζωή να εκμεταλλεύεται και να διαχειρίζεται ο ίδιος τα περιουσιακά του στοιχεία και να διαθέτει την κληρονομία δεσμευτικά μετά θάνατον. Οι συμβάσεις αυτές καταρτίζονται υποχρεωτικά ενώπιον συμβολαιογράφου και δημοσιεύονται μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου στο Μητρώο Διαθηκών. Οι κληρονομικές συμβάσεις αιτία θανάτου είναι καταρχήν δεσμευτικές, αφού δε μπορούν να ανακληθούν μονομερώς, και δεσμεύουν τον κληρονομούμενο, με συνέπεια να είναι άκυρη μεταγενέστερη διαθήκη που αντιβαίνει στο περιεχόμενό τους. Ωστόσο, θα μπορεί να ακυρωθεί δικαστικά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (π.χ. λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής). Θα προβλέπεται, επίσης, η δυνατότητα με την κληρονομική σύμβαση να καθίσταται κάποιος κληρονόμος, εφόσον συμφωνεί να παρέχει κάποιο αντάλλαγμα στον κληρονομούμενο. Εάν ο κληρονόμος δεν εκπληρώνει την παροχή στην οποία δεσμεύθηκε, τότε ο κληρονομούμενος μπορεί να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση.

Ακολούθως, προβλέπονται οι συμβάσεις παραίτησης, με τις οποίες ένα πρόσωπο παραιτείται, ολικώς ή μερικώς, εκ των προτέρων, ενδεχομένως έναντι ανταλλάγματος, από τα δικαιώματά του στην κληρονομία του αντισυμβαλλομένου του (π.χ. γονέα ή άλλου συγγενή), είτε αυτά απορρέουν από τον νόμο είτε από διάταξη τελευταίας βούλησης (διαθήκη, κληρονομική σύμβαση). Οι εν λόγω συμβάσεις καταρτίζονται ομοίως ενώπιον συμβολαιογράφου και καθίστανται δεσμευτικές μετά τον θάνατο του διαθέτη.

Στο πλαίσιο, λοιπόν, των νέων ρυθμίσεων, παρέχεται στον διαθέτη η δυνατότητα να συμφωνεί εν ζωή με τους μελλοντικούς κληρονόμους του για τον τρόπο διανομής της κινητής, ακίνητης και άυλης περιουσίας του, ακόμη και κατά παρέκκλιση των κανόνων της νόμιμης μοίρας. Ειδικότερα, μπορεί να αποκλείει κληρονόμους, να συμπεριλαμβάνει ως κληρονόμους ακόμα και τρίτους, να συμψηφίζει παροχές που έχουν ήδη δοθεί ή θα δοθούν (όπως γονικές παροχές), και να προβλέπει αυξημένο μερίδιο υπό όρους (π.χ. υπό την προϋπόθεση ότι αυτός στο μέλλον θα γηροκομήσει αυτόν ή τον/την σύζυγό του). Σημειωτέον, οι κληρονομικές συμβάσεις είναι δεσμευτικές, πλην όμως δύναται να ανατραπούν για σοβαρούς λόγους, με τρόπο αντίστοιχο των δωρεών, εφόσον συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις.

Β. Διαθήκες

Το νομοσχέδιο προχωρά σε συνολική αναμόρφωση του δικαίου των διαθηκών, με βασικό στόχο τη διεύρυνση και την εξασφάλιση της ελευθερίας του διαθέτη, ενισχύοντας την αρχή της αυτονομίας της βούλησης. Παράλληλα, εισάγονται ρυθμίσεις που αποσκοπούν στην ασφάλεια δικαίου, στην αποτροπή καταχρήσεων και στην προσαρμογή των διαδικασιών στις σύγχρονες ψηφιακές ανάγκες.

1. Ιδιόγραφες διαθήκες

Διατηρούνται οι ιδιόγραφες διαθήκες, παρά τα όσα περί αντιθέτου δημοσιοποιήθηκαν. Οι διαθήκες αυτές πρέπει να ελέγχονται για τη γνησιότητά τους με μάρτυρες και πραγματογνώμονες, όταν προσκομίζονται σε συμβολαιογράφο από συγγενείς που δεν είναι παιδιά ή σύζυγοι, ή όταν προσκομίζονται στο συμβολαιογράφο από τα τέκνα ή τον επιζώντα σύζυγο ύστερα από ένα χρόνο από τον θάνατο του διαθέτη. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι η ιδιόγραφη διαθήκη δεν αναπτύσσει έννομα αποτελέσματα πριν από την κήρυξή της ως κυρία, στην περίπτωση που αυτή προσκομίζεται για δημοσίευση μετά την πάροδο διετίας από τον θάνατο του κληρονομούμενου, ανεξάρτητα από την ιδιότητα του τιμωμένου, ή στην περίπτωση που, δυνάμει αυτής, εγκαθίστανται ως κληρονόμοι συγγενικά πρόσωπα πλην των αμέσως στενών συγγενών, ή άλλο «εξωτικό» πρόσωπο, δηλαδή πρόσωπο που δεν έχει συγγενική σχέση με τον κληρονομούμενο. Επιπροσθέτως, η έλλειψη ημερομηνίας δεν συνεπάγεται πλέον αυτοδικαίως την ακυρότητά της, αλλά επιφέρει μόνο δυνητική ακυρότητα, η οποία λαμβάνεται υπόψη μόνον εφόσον συντρέχει και άλλος λόγος ακυρότητας. Παράλληλα, καταργούνται θεσμοί του κληρονομικού δικαίου που είχαν περιπέσει σε αχρησία (π.χ. νέμηση ανιόντος, εκποίηση κληρονομίας και η διάταξη περί αίρεσης χηρείας).

2. Δημόσια και μυστική, διαθήκη - Ανάκληση

Ως προς τη δημόσια και τη μυστική διαθήκη, ορίζεται ότι αυτές συντάσσονται αποκλειστικά ενώπιον συμβολαιογράφου με τη σύμπραξη δύο (2) μαρτύρων, χωρίς τη δυνατότητα εναλλακτικής σύμπραξης δεύτερου συμβολαιογράφου. Στο πεδίο της ανάκλησης, εισάγεται ειδική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία η ανάληψη μυστικής διαθήκης, η οποία έχει ισχύ ιδιόγραφης, από τον συμβολαιογράφο δεν ισοδυναμεί με ανάκληση της ιδιόγραφης διαθήκης, σε αντίθεση με όσα ίσχυαν μέχρι σήμερα.

3. Ικανότητα προς σύνταξη διαθήκης και προσβασιμότητα

Διευρύνεται ο κύκλος των προσώπων που έχουν ικανότητα προς σύνταξη διαθήκης, καθώς ανήλικος που έχει συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας του δύναται πλέον να συντάξει δημόσια διαθήκη. Επιπλέον, προβλέπεται ότι πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου μπορούν να συντάσσουν δημόσια διαθήκη με τη χρήση μηχανικών ή ηλεκτρονικών μέσων που επιτρέπουν τη φωνητική απόδοση της γραφής τους, ενισχύοντας την ισότιμη πρόσβαση στον θεσμό της διαθήκης.

4. Προστασία ευάλωτων προσώπων

Δέον όπως επισημανθεί ότι ιδιόγραφη διαθήκη η οποία καταρτίζεται από πρόσωπα που περιθάλπονται σε νοσοκομεία, κλινικές, μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων και άλλα θεραπευτήρια κατά τη διάρκεια της περίθαλψής τους ή εντός τριών μηνών από τη για οποιονδήποτε λόγο διακοπή της είναι άκυρη κατά το μέρος που με αυτή καταλείπονται περιουσιακά στοιχεία σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, στα οποία ανήκουν τα θεραπευτήρια αυτά ή τα οποία τα διοικούν ή απασχολούνται με οποιαδήποτε σχέση, εκτός αν πρόκειται για πρόσωπα που καλούνται στην εξ αδιαθέτου διαδοχή.

5. Δημοσίευση διαθηκών και ψηφιακές διαδικασίες

Με βάση τις νέες ρυθμίσεις, η διαδικασία δημοσίευσης των διαθηκών εκσυγχρονίζεται πλήρως. Από την 1η Νοεμβρίου 2025, συμπεριλαμβανομένης της αρμοδιότητας για κήρυξη διαθήκης ως κύριας, η δημοσίευση όλων των διαθηκών ανατίθεται αποκλειστικά σε συμβολαιογράφους, χωρίς καμία πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση σε σχέση με το ισχύον καθεστώς. Συγκεκριμένα, η διαθήκη πρέπει να παραδίδεται στον συμβολαιογράφο, ο οποίος με τη σειρά του τη δημοσιεύει μετά τον θάνατο του διαθέτη σε χρονικό διάστημα από 3 έως 7 ημερών ηλεκτρονικά μέσω ειδικής πλατφόρμας δημοσίευσης διαθηκών, γνωστή ως Μητρώο Διαθηκών (diathikes.gr). Η δημοσίευση της διαθήκης θα πραγματοποιείται με την καταχώριση ολόκληρης της διαθήκης σε πρακτικό που θα συντάσσει και υπογράφει συμβολαιογράφος, που θα βεβαιώνει και όλα τα εξωτερικά ελαττώματά της και κατόπιν θα καταχωρίζεται στο Μητρώο Διαθηκών. Τα πρωτότυπα των διαθηκών θα παραμένουν στο αρχείο του συμβολαιογράφου που διενήργησε τη δημοσίευση της διαθήκης.

Προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής αντιρρήσεων κατά του πρακτικού δημοσίευσης ή άρνησης δημοσίευσης διαθήκης, από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον μέσω άσκησης ανακοπής ενώπιον του δικαστηρίου της κληρονομίας. Όπως επιβεβαιώνεται και από την οικεία αιτιολογική έκθεση πρόκειται για «άσκηση απλής ανακοπής (αν ασκηθεί από τρίτο θα υπέχει τη λειτουργία της τριτακοπής), ενώπιον του δικαστηρίου της κληρονομίας, δικάζοντας με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας σύμφωνα με την προτεινόμενη, νέα, παρ. 5 του άρθρου 740 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας». Άξιο μνείας είναι επιπλέον ότι, σύμφωνα με τις νεότερες ρυθμίσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η χορήγηση κληρονομητηρίου πραγματοποιείται πλέον με πράξη δικηγόρου.

6. Ακυρωσία διατάξεων υπέρ συζύγου ή συντρόφου

Διευκρινίζεται ρητά ότι διάταξη διαθήκης υπέρ του συζύγου είναι ακυρώσιμη σε περίπτωση διαζυγίου μετά τη σύνταξη διαθήκης, ακόμα και συναινετικού. Αντίστοιχη ρύθμιση εισάγεται και για τον σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης, καθώς η διάταξη υπέρ αυτού καθίσταται ακυρώσιμη αν, μετά τη σύνταξη της διαθήκης, έχει λυθεί το σύμφωνο με συναινετική ή μονομερή πράξη.

7. Σύντροφοι Ζωής

Με το νέο νομοσχέδιο, εισάγεται ειδική διάταξη που αναγνωρίζει πλήρες κληρονομικό δικαίωμα στον επιζώντα σύντροφο χωρίς σύμφωνο συμβίωσης (πέμπτη τάξη κληρονομικής διαδοχής), όταν δεν υπάρχουν άλλοι συγγενείς με κληρονομικό δικαίωμα μέχρι τετάρτου βαθμού και η περιουσία του θανόντος θα περιερχόταν στο Δημόσιο. Στην περίπτωση αυτή, η κληρονομιά περιέρχεται στον επιζώντα σύντροφο, εφόσον αποδεικνύεται συμβίωση τουλάχιστον τριών ετών, υπό την προϋπόθεση ότι θα υποβληθεί σχετική αίτηση στο Δικαστήριο εντός τεσσάρων μηνών από τον θάνατο του διαθέτη. Εφόσον το δικαστήριο πειστεί ότι πράγματι η ελεύθερη ένωση μεταξύ τους είχε διάρκεια άνω των τριών ετών, δέχεται την αίτηση και ο επιζών σύντροφος καθίσταται μοναδικός κληρονόμος. Η «ικανή και αναγκαία συνθήκη» της συμβίωσης άνω των τριών ετών δε χρειάζεται να συντρέχει στην περίπτωση ύπαρξης κοινών τέκνων μεταξύ του εκλιπόντος και του εν ζωή συντρόφου. Σε περίπτωση που η αίτηση απορριφθεί από το Δικαστήριο, η κληρονομιά περιέρχεται στο Δημόσιο. Το νομοσχέδιο ενισχύει επίσης την προστασία του επιζώντος συντρόφου σε περίπτωση ύπαρξης παιδιών του εκλιπόντος. Συγκεκριμένα, προβλέπεται δικαίωμα χρήσης της κοινής κατοικίας από τον επιζώντα σύντροφο για ένα έτος, χωρίς αντάλλαγμα, ενώ σε περίπτωση ύπαρξης κοινών τέκνων παρέχεται η δυνατότητα παραμονής της οικογένειας στην κοινή κατοικία για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Παράλληλα, ο επιζών σύντροφος διατηρεί δικαιώματα στα έπιπλα, σκεύη, ενδύματα και γενικώς οικιακά αντικείμενα που χρησιμοποιούσαν από κοινού με τον κληρονομούμενο. Μπορεί επίσης να αξιώσει χρηματική αποζημίωση, εφόσον αποδειχθεί ότι προσέφερε ουσιώδη βοήθεια χωρίς αντάλλαγμα. Ειδικά ως προς την οικογενειακή στέγη, αν υπάρχει ακίνητο που χρησίμευε ως κύριος τόπος διαμονής του ίδιου και του εκλιπόντος, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει την κυριότητα του ακινήτου αποκλειστικά στον σύντροφο, εφόσον κριθεί πως είναι η καταλληλότερη λύση από τις περιστάσεις.

8. Σχέσεις συγκληρονόμων

Για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των κληρονομιαίων (ακινήτων) καθιερώνεται δικαίωμα κάθε συγκληρονόμου να ζητήσει από το δικαστήριο την εξαγορά των αντικειμένων της κληρονομιάς άλλου συγκληρονόμου με τίμημα, το οποίο -ελλείψει συμφωνίας- θα καθορίζεται από το δικαστήριο.

9. Κληροδοσία εκ του νόμου υπέρ του προσώπου που παρείχε φροντίδα στον κληρονομούμενο

Συνίσταται κληροδοσία εκ του νόμου υπέρ του προσώπου που έχει αναλάβει τη φροντίδα του κληρονομούμενου, συμβάλλοντας ουσιωδώς και χωρίς αντάλλαγμα ή αντίστοιχη νόμιμη υποχρέωση στην κάλυψη των αναγκών του, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω άλλου για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι μηνών κατά τα τελευταία τρία έτη πριν από τον θάνατο του κληρονομούμενου.

10. Κληρονομική, ανικανότητα και αναξιότητα

Παράλληλα, εισάγεται ο θεσμός της αυτοδίκαιης κληρονομικής ανικανότητας σε περίπτωση προηγούμενης ποινικής καταδίκης του κληρονόμου για εγκλήματα κατά της ζωής, της υγείας ή της γενετήσιας ελευθερίας του διαθέτη. Επίσης, διευρύνεται ο κύκλος των παραπτωμάτων που δικαιολογούν την κήρυξη του κληρονόμου ως ανάξιου με απόφαση δικαστηρίου. Σημειωτέον ότι όσοι έχουν ξεπεράσει το 80ο έτος της ηλικίας τους χάνουν το κληρονομικό τους δικαίωμα.

11. Συνδιαθήκες

Με το νέο νομοσχέδιο εισάγεται νέα διάταξη που προβλέπει τη δυνατότητα κατάρτισης μεταξύ δύο ή περισσότερων ατόμων μιας συνδιαθήκης, μίας διαθήκης δηλαδή που υπογράφουν περισσότερα του ενός άτομα. Με το ισχύον καθεστώς αυτό απαγορεύεται ρητά (συγκεκριμένα αναφέρεται ότι «περισσότερα πρόσωπα δεν μπορούν να συντάξουν διαθήκη με την ίδια πράξη»), αλλά πλέον θα υπάρχει δυνατότητα αυτή, δυνάμει της εν λόγω διάταξης, η οποία θα αναφέρει ότι «πράξη στην οποία συμπλέκονται οργανικά οι τελευταίες βουλήσεις περισσότερων, μπορεί να ισχύει ως κληρονομική σύμβαση, αν συνάγεται ότι οι συνδιαθέτες είχαν βούληση δέσμευσης» (π.χ. τα ζευγάρια δύνανται να καθορίζουν από κοινού τη διαδοχή τους με δέσμευση που θα βαρύνει και τους δύο).

12) Διαθήκες σε κατάσταση ανάγκης

Τροποποίηση υπάρχει και στη διάταξη για την κατάρτιση έκτακτης διαθήκης σε κατάσταση ανάγκης η οποία προβλεπόταν μόνο σε θαλασσινά ταξίδια με ελληνικά πλοία. Με την προτεινόμενη ρύθμιση θα μπορεί να συνταχθεί σε όλες τις περιπτώσεις όπου κάποιος διατρέχει άμεσο κίνδυνο θανάτου και δεν μπορεί να συντάξει διαθήκη, «ιδίως αποκλεισμού, επιδημίας, θαλάσσιου ταξιδιού ή πολέμου». Σε αυτές τις περιπτώσεις, μπορεί να συνταχθεί διαθήκη προφορικά, ενώπιον τριών μαρτύρων. Η διαθήκη που συνετάχθη στο πλαίσιο των ως άνω έκτακτων περιστάσεων, καθίσταται ανίσχυρη μετά την παρέλευση τριών μηνών από τη σύνταξή της, εφόσον ο διαθέτης είναι ακόμα εν ζωή.

Γ. Ικανοποίηση χρεών της κληρονομιάς

Με το υπό διαβούλευση νομοσχέδιο προτείνεται ριζική αναμόρφωση του συστήματος ευθύνης του κληρονόμου για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς. Ειδικότερα, οριστικό τέλος δίνεται στη συνένωση μεταξύ των χρεών της κληρονομιάς και της προσωπικής περιουσίας του κληρονόμου, που επί χρόνια οδηγούσε ακόμη και μακρινούς συγγενείς σε αποποιήσεις από φόβο για άγνωστα βάρη. Με το νέο πλαίσιο, ο κληρονόμος δεν θα ευθύνεται πλέον με τη δική του περιουσία για τα χρέη της κληρονομιάς, εκτός αν δήλωσε στο δικαστήριο της κληρονομιάς ότι θα τη διαχειρίζεται και θα τη διαθέτει ελεύθερα ή, αν έχοντας παραλείψει αυτή τη δήλωση, διέθεσε αντικείμενα της κληρονομιάς για σκοπό άλλον πλην της ικανοποίησης των κληρονομικών δανειστών. Την επίταση της ευθύνης του θα επιφέρει και η μείωση της αξίας των κληρονομιαίων από υπαιτιότητα του κληρονόμου. Έτσι, οι υποχρεώσεις προς τους πιστωτές θα καλύπτονται αποκλειστικά από το ενεργητικό της κληρονομιάς. Η κληρονομιά αποσπάται αυτομάτως από την ατομική περιουσία του κληρονόμου και λειτουργεί ως μια ξεχωριστή οικονομική «ενότητα», την οποία διαχειρίζεται δικαστικός εκκαθαριστής. Ο εκκαθαριστής θα ορίζεται από το δικαστήριο, που θα έχει στη διάθεσή του κατάλογο δικηγόρων εκκαθαριστών. Ο δικηγόρος, που θα διορίζεται εκκαθαριστής της περιουσίας, θα φροντίσει να συγκεντρώσει τα χρέη, να ρευστοποιήσει την κληρονομιά (δεν ρευστοποιείται ολόκληρη η κληρονομία, αν αυτό δεν είναι αναγκαίο), να ικανοποιηθούν οι δανειστές και να αποδώσει ό,τι μένει στους κληρονόμους - αφού προηγουμένως λάβει και τη δική του αμοιβή.

Δ. Νόμιμη μοίρα

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο επιχειρείται ουσιαστική μεταρρύθμιση του θεσμού της νόμιμης μοίρας, με στόχο τη δημιουργία ενός λειτουργικότερου συστήματος κληρονομικής διαδοχής. Κεντρικός άξονας της μεταρρύθμισης είναι η μεταβολή της νομικής φύσης της νόμιμης μοίρας, η οποία πλέον θα έχει, κατ' αρχήν, ενοχικό χαρακτήρα και θα συνιστά ενοχική αξίωση χρηματικής αποζημίωσης από την κληρονομιά, αντί εμπράγματος δικαιώματος επί συγκεκριμένων στοιχείων της κληρονομιάς, ζητώντας από τους κληρονόμους να του καταβάλουν σε χρήματα το ποσό που δικαιούται. Η χρηματική αξίωση της νόμιμης μοίρας χαρακτηρίζεται ρητώς ως κληρονομητή και μεταβιβαστή και ενισχύεται με ειδικά μέσα εξασφάλισης. Συγκεκριμένα, εισάγεται νέο γενικό προνόμιο υπέρ του μεριδούχου στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης, ενώ παράλληλα του παρέχεται νόμιμος τίτλος για την εγγραφή υποθήκης επί ακινήτων της κληρονομιάς, προς διασφάλιση της ικανοποίησης της αξίωσής του. Καθίσταται, λοιπόν, σαφές ότι το ποσοστό του μεριδούχου μένει το ίδιο, αλλά η φιλοσοφία του θεσμού αλλάζει ριζικά, με την Επιτροπή να προτείνει μία ρύθμιση που είναι υπέρ της μη κατάτμησης των περιουσιών, ώστε να περιοριστεί η σύγχυση στις συναλλαγές. Τέλος, εκσυγχρονίζονται και οι λόγοι στέρησης της νόμιμης μοίρας (αποκλήρωση), με έμφαση στον λόγο της αχαριστίας του μεριδούχου έναντι του διαθέτη, ο οποίος αναδεικνύεται ως ο σημαντικότερος και προσαρμόζεται στα σύγχρονα κοινωνικά και ηθικά δεδομένα.

Ε. Εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή

Τροποποιήσεις θα υπάρξουν στην περίπτωση που δεν υπάρχει διαθήκη ή κληρονομική σύμβαση, στη διαδικασία, δηλαδή, που ονομάζεται εξ αδιαθέτου διαδοχή. Με τις νέες διατάξεις, το ποσοστό της νόμιμης μοίρας του επιζώντος συζύγου αυξάνεται σε 1/3 (από 1/4 που ισχύει μέχρι σήμερα), όταν κληρονομεί και υπάρχει μόνον ένα παιδί. Αντίθετα, όταν τα παιδιά είναι δύο ή περισσότερα, τότε ο επιζών σύζυγος κληρονομεί το 1/4 και τα παιδιά το υπόλοιπο. Η αύξηση αυτή αντανakλά τη νομοθετική επιλογή ενίσχυσης της προστασίας του επιζώντος συζύγου, ο οποίος θεωρείται ότι έχει αυξημένες ανάγκες διαβίωσης μετά τον θάνατο του διαθέτη, σε σύγκριση με τα τέκνα. Τα ίδια ακριβώς δικαιώματα ισχύουν και στην περίπτωση συμφώνου συμβίωσης.

Περαιτέρω, προβλέπεται ότι σε περίπτωση ύπαρξης διαθήκης, όταν κάποιος εκ των δικαιούχων νόμιμης μοίρας δεν λαμβάνει μερίδιο από την κληρονομιά περιουσία, δεν αποκτά δικαιώματα επί συγκεκριμένων ακινήτων του αποβιώσαντος, αλλά αποκλειστικά ενοχική αξίωση ίση με την αξία της νόμιμης μοίρας που του αναλογεί. Η ρύθμιση αυτή αποσκοπεί στην αποτροπή ακούσιων συνιδιοκτησιών και στη διατήρηση της λειτουργικότητας και αξιοποιησιμότητας των ακινήτων, τα οποία συχνά παραμένουν ανεκμετάλλετα λόγω συγκρούσεων μεταξύ συγκληρονόμων.

Συμπέρασμα

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις εισάγουν ένα πιο λειτουργικό και ευέλικτο σύστημα κληρονομικής διαδοχής, με σαφή στόχο τον περιορισμό των συγκρούσεων μεταξύ κληρονόμων και τη διευκόλυνση της αξιοποίησης της κληρονομιάς περιουσίας. Η αποσύνδεση της αποδοχής της κληρονομιάς από την προσωπική περιουσία του κληρονόμου, η ενίσχυση της δεσμευτικότητας των επιλογών του διαθέτη και η μετατροπή της νόμιμης μοίρας σε κατ' αρχήν χρηματική αξίωση επιχειρούν να περιορίσουν φαινόμενα που μέχρι σήμερα οδηγούσαν σε αδιέξοδα και μακροχρόνιες δικαστικές διαμάχες.

Μαριάννα Παπαθεοδώρα
m.papatheodorou@bahagram.com

Ελίνα Σιψή
e.sipsi@bahagram.com

**BAHAS, GRAMATIDIS
& PARTNERS LLP**

law-firm@bahagram.com

210 33 18 170

www.bahagram.com